

Dino's in Denekamp

door Bert Boekschoten

g.j.boekschoten@vu.nl

▲ Afb. 1. Schedelreconstructie van *Europasaurus*; lengte van de onderkaak 23 cm. Het was een opmerkelijk kleine sauropode, niet meer dan zes meter lang. Het fossiel is in 2006 beschreven op basis van vondsten in de buurt van Goslar (Harzgebergte).

Al op de Oldenzaalsestraat, bij het naderen van museum Natura Docet, ziet iedereen wat daar aan de hand is. Op een open veldje tussen geboomte staat het model van een (8 bij 40 meter) levensgrote *Seismosaurus*. Dat verkleint de levende vegetatie tot het groen van een modelspoorbaan. Ook achter het museumgebouw bevinden zich, naast een levend paar emoes, een aantal dinomodellen. Hun poten hebben echter de aarde nooit laten dreunen. Ze geven vooral de kleinere Europese fossiele geslachten weer. Toch stapten in de Juratijd, toen de Atlantische Oceaan nog niet was opengescheurd, er ook kanjers op ons continent rond. Maar naar sommige modellen, zoals die van *Compsognathus*, moet je goed tussen het museum-kreupelhout speuren – zo bescheiden was dat gedierte. Deze buitenopstelling in het Twentse Denekamp verschilt met die in de dino-pretparken, waar stevast oversized modellen staan te bulderen terwijl ze de bek vol tanden opensperren. Wie dat wil beleven, kan bijvoorbeeld goed terecht op Tenaxx, te Wedde. Daar zijn gigadinomodellen en levende treurbomen tot een waarlijk surreëel kunstwerk vereend. Maar Natura Docet is een instructief natuurmuseum, zelfs (sinds 1911) het oudste regionale in Nederland. Meester Bernink verzamelde daar, in een smaakvolle ambiance, lokale pronkstukken en wonderlijke naturaliën, naast een rijke geologische collectie waar vele beginners (ook ik) basiskennis opdeden.

Europese dinovondsten

Dertig jaar geleden wist het museum Afrikaanse skeletten van dino's, uit (toen nog: Oost-) Berlijn, binnen te halen; authentieke skeletten die hun tijdelijk onderdak von-

den in een circustent, opgesteld in de museumtuin. Een fameuze expositie, waaraan, tijdens de voorbereiding, dino-onderzoekers uit de voormalige DDR, zoals G. Böhme en W.D. Heinrich, hun medewerking verleenden. Groots waren ook de Argentijnse dino's, die Naturalis in 2002 tentoonstelde. De huidige expositie, met de titel 'Dinosaurus!?', is van bescheidener formaat, en richt zich vooral op Europese vondsten. Deze zijn binnen het museumgebouw opgesteld. Origineel materiaal van onder meer *Plateosaurus* uit de Triastijd, *Europasaurus* (afb. 1), *Wiehenvenator*, *Torvosaurus* en *Allosaurus* uit de Juratijd en *Betasuchus* en *Iguanodon* uit de Krijttijd wordt daar gepresenteerd. Vermeldenswaard zijn ook de beenderen van *Orthomerus*: de enige bekende hadrosauriër uit ons land. *Betasuchus* zou je kunnen beschouwen als het "Nederlandse" neefje van *Tyrannosaurus*. *Betasuchus* en *Orthomerus* werden gevonden in de omgeving van Maastricht.

De expositie richt zich tot alle leeftijden, terwijl binnen het niet heel grote gebouw nog veel schatten uit het naturaliënkabinet van Bernink hun plaats behielden. Dit maakt een bezoek aan Natura Docet voor de dinomaan wel eens een zoektocht met prettige verrassingen. Maar er zijn leuke, belangrijke en originele specimina te zien. Ook wordt er verband gelegd met de grote invloed van de bloemplantenevolutie (tijdens de overgang Jura-Krijt), en met het voortleven van de dino's in de huidige vogels. Hiervan getuigt bijvoorbeeld het opmerkelijk model van *Caudipteryx* (afb. 2). Een uit enthousiasme geboren presentatie voor alle leeftijden, begeleid door kenner dr. Eric Mulder, die voortduurt tot 1 november 2021.

Foto's: Eric Mulder; foto-bewerking: Jan Heutink.

▲ Afb. 2. Model van de gevederde dino *Caudipteryx*; hoogte 80 cm. Van dit dier zijn fossielen (inclusief delen van het verenkleed) gevonden in Liaoning (NO-China). Dat was tijdens het Vroeg-Krijt bedekt door een tropisch regenwoud.